

ДОДАТОК III

ГОТЕЛ
TARGETED BY RUSSIA

**Останнє заселення:
Російські атаки на готелі в Україні та
як вони впливають на роботу медіа**

**Правові та дипломатичні заходи як
засіб залякування**

Після наступу України на російську територію та окупації частини Курської області в серпні 2024 року російська влада запровадила новий метод тиску на журналістів: кримінальне переслідування за відвідування підконтрольних Україні територій цього регіону.

За частиною 3 статті 322 Кримінального кодексу Росії¹ кілька іноземних журналістів були звинувачені у «незаконному перетині державного кордону» під час висвітлення конфлікту в Курській області. У разі визнання вини їм загрожує до п'яти років позбавлення волі та оголошення в міжнародній розшуку.

Серед перших звинувачених опинилися італійські журналісти Сімоні Траїні та Стефанія Баттістіні з телеканалу RAI, що спричинило дипломатичну напруженість: Росія викликала посла Італії в Москві для висловлення протесту². Російський суд навіть вимагав екстрадиції Траїні та Баттістіні. Віцепрем'єр і міністр закордонних справ Італії Антоніо Таяні засудив ці дії, назвавши їх «ще однією формою переслідування свободи преси»³.

Окрім журналістів RAI, кримінальні справи було порушено проти репортерів France 2⁴, ABC News⁵, DW⁶, CNN⁷, HotNews⁸, та Громадського.⁹ Такі організації, як Міжнародна федерація журналістів і Комітет захисту журналістів, рішуче засудили ці дії, розцінивши їх як наступ на свободу преси та свідому спробу приховати правду про війну¹⁰.

Журналісти та працівники ЗМІ, опитані TH та RSF, також зазначали, що російська влада вдається до прямих юридичних дій проти журналістів у межах

¹ Кримінальний кодекс Російської Федерації, стаття 322. Незаконне перетинання Державного кордону Російської Федерації.

² Yahyai, O.A. (2024). *Italy condemns Russia's arrest warrants for RAI journalists covering Kursk incursion*. Euro.news, URL: <https://www.euronews.com/2024/10/08/italy-condemns-russias-arrest-warrants-for-rai-journalists-covering-kursk-incursion> (дата звернення: 28.04.2025); Reuters staff (2024). *Russia summons Italian ambassador over journalists reporting from Kursk*. Reuters, URL: <https://www.reuters.com/world/europe/russia-summons-italian-ambassador-over-journalists-reporting-kursk-2024-08-16/> (дата звернення: 28.04.2025).

³ Decode39 (2024). *Italy unites against Russian extradition demands for journalists*. URL: <https://decode39.com/9586/italy-unites-against-russian-extradition-demands-for-journalists/> (дата звернення: 28.04.2025).

⁴ FRANCE 24 (2024). *Russian court orders arrest of FRANCE 24 journalist who reported from Kursk*. URL: <https://www.france24.com/en/europe/20241126-russian-court-orders-arrest-of-france-24-journalist-who-reported-from-kursk> (дата звернення: 28.04.2025).

⁵ ABC News (2024). *ABC crew becomes subject of Russian criminal investigation for crossing border from Ukraine*. URL: <https://www.abc.net.au/news/2024-09-27/russia-launches-criminal-investigation-into-abc-journalists/104407744> (дата звернення: 28.04.2025).

⁶ DW (2024). *Russia's FSB launches criminal case against DW reporter*. URL: <https://www.dw.com/en/russias-fsb-launches-criminal-case-against-dw-reporter/a-70057788> (дата звернення: 28.04.2025).

⁷ CNN staff (2024). *Russia opens criminal investigation into CNN correspondent for reporting in Ukrainian-occupied Russia*. CNN World, URL: <https://edition.cnn.com/2024/08/22/europe/russia-cnn-paton-walsh-investigation-intl/index.html> (дата звернення: 28.04.2025).

⁸ IMI (2024). *Russian court arrests Romanian journalist in absentia for reporting from Sudzha*. URL: <https://imi.org.ua/en/news/russian-court-arrests-romanian-journalist-in-absentia-for-reporting-from-sudzha-i64518> (дата звернення: 28.04.2025).

⁹ Мельник, Р. (2024). *ФСБ порушила кримінальну справу щодо журналістки громадске та інших кореспондентів, які знімали репортажі з Курщини*. Нгомадске, URL: <https://hromadske.ua/viyna/229919-fsb-porushyla-kryminalnu-spravu-schodo-zurnalistky-hromadske-ta-inshykh-korespondentiv-iaki-zinmaly-reportazi-z-kurschyny> (дата звернення: 28.04.2025).

¹⁰ IFJ (2025). *Russia: Authorities prosecute seven foreign journalists covering the war in the Kursk region*. URL: <https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/press-releases/article/russia-authorities-prosecute-seven-foreign-journalists-covering-the-war-in-the-kursk-region> (дата звернення: 28.04.2025); Committee to Protect Journalists (2024). *Russia retaliates against foreign journalists covering Ukraine advance into Kursk*. URL: <https://cpij.org/2024/08/russia-retaliates-against-foreign-journalists-covering-ukraine-advance-into-kursk/> (дата звернення: 28.04.2025).

ширшої стратегії придушення незалежного висвітлення подій. Один із респондентів повідомив, що після висвітлення українського контрнаступу його роботу публічно обговорював відомий проросійський аналітик, що спричинило хвилю погроз, відкриття кримінальної справи проти нього Федеральною службою безпеки Російської Федерації та видання ордеру на арешт російським судом.

Інші респонденти розповідали, що їх оголошували в міжнародний розшук лише за те, що вони висвітлювали події з певних локацій¹¹. Такі правові дії демонструють, як практика залякування виходить за межі риторики, перетворюючись на інструмент системного тиску, який ще більше обмежує можливості журналістів працювати в безпеці

Росія підкріплює свої правові дії дипломатичною підтримкою, використовуючи її як інструмент залякування. У серпні 2024 року посольство Росії у Франції оприлюднило попередження для французьких ЗМІ, застерігаючи від несанкціонованого перетину кордону і стверджуючи, що воно ретельно відстежує випадки «незаконного» в'їзду іноземних журналістів на територію Росії¹². Посольство також заявило, що така інформація передається відповідним органам влади для подальших дій. Неодноразове використання терміна «тероризм» у таких заявах служить для делегітимізації журналістської діяльності та виправдання можливих репресій. Крім того, речниця Міністерства закордонних справ Росії Марія Захарова охарактеризувала присутність західних журналістів у Курській області як «пряму участь у гібридній агресії»¹³. Подібним чином, 16 серпня 2024 року, коли російське МЗС викликало посла Італії, журналістів було звинувачено у «грубому порушенні російського законодавства»¹⁴. Так, виставляючи журналістську роботу у ворожому ключі, російська влада наперед підважує міжнародно-правовий захищений статус працівників ЗМІ.

Російська влада постійно наполягає на тому, що її військові операції спрямовані на досягнення стратегічних і військових цілей. Водночас удари по готелях, у яких часто перебувають цивільні особи та журналісти, викликають серйозне занепокоєння щодо дотримання норм міжнародного гуманітарного права. Як докладніше розглянуто в основній частині цього звіту, напади на готелі не лише призвели до загибелі та поранення людей, але й порушили роботу журналістів і медіапрацівників в Україні.

Ці інциденти демонструють ширший гуманітарний вплив конфлікту та актуалізують проблему безпеки журналістів і некомбатантів у зонах бойових дій. Поєднання військових засобів, політичних і дипломатичних заяв та правового

¹¹ На основі відповідей на опитування TH і RSF, зібраних у період з 29 січня по 14 березня 2025 року.

¹² TASS (2024). *Russian embassy warns French reporters against crossing Russian border illegally*. URL: <https://tass.com/politics/1832235> (дата звернення: 28.04.2025).

¹³ Там само.

¹⁴ Павлюк, О. (2024). *Росія погрожує італійським журналістам, які зняли репортаж на Курщині*. Українська правда, URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2024/08/16/7192270/> (дата звернення: 28.04.2025).

переслідування створює серйозний стримувальний ефект для журналістів – особливо західних – від висвітлення конфлікту, зокрема коли йдеться про повідомлення про потенційні воєнні злочини.